

ДЕЦАТА НА ДИКТАТОРИТЕ

© Жан-Кристоф Бризар и Клод Кетел, *съставители*

© Гергана Стойчева, *превод от френски*

© Фиделия Косева, *художник на корицата*

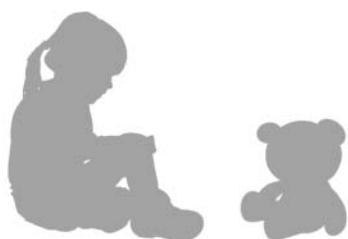
© Сиела Норма АД

София • 2017

ISBN: 978-954-28-2437-4

**ЖАН-КРИСТОФ БРИЗАР
КЛОД КЕТЕЛ**

ДЕЦАТА НА ДИКТАТОРИТЕ

Превод от френски
Гергана Стойчева

 ciela

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор.....	7
Светлана, любимката на Сталин	
От Лана Паршина.....	11
Еда Мусолини, бунтарката	
От Мишел Остенк	25
Карменсита и децата ѝ, кланът Франко	
От Бартоломе Бенасар	41
Ли На, голямата кукла на Мао	
От Жан-Кристоф Бризар	59
Зоя Чаушеску, име като бремене	
От Марион Гюонварч	75
Странният клан на Кастро	
От Хакобо Мачовер	89
Двама Док за Хаити	
От Катрин-Ев Рупер.....	103
Безкрайното скиталчество на децата на шаха	
От Жан де Кар	123
Династията Ким	
От Арно Дювал.....	137

Многобройното потомство на Бокаса	
От Жан-Пиер Ланжелие.....	151
Мобуту, горчивата румба на сираците на Леопарда	
От Венсан Югьо	167
Родът Пиночет – разпръснати братя и сестри	
От Жан-Пиер Ланжелие.....	183
Удай и Хусай Хюсеин, чудовища като баща си	
От Катар Абу Диаб.....	199
Башар ал-Асад: ученикът надминава учителя	
От Фредерик Ансел	213
Муамар Кадафи, изгубените деца на лидера	
От Венсан Югьо	227
Мубарак – династия в немилост	
От Ан-Клемантин Ларок.....	243
Беларус, незаконният син на диктатора	
От Валери Карбалевич	257
Биографични бележки за авторите	271

Предговор

Казват се Кармен, Фиделито, Светлана, Ли На, Коля... Или пък учебниците по история не са съхранили имената им. Но въпреки това всички те имат нещо общо – наследници са на едни от най-влиятелните диктатори от миналия век. Някои на най-старите – Мусолини, Сталин, Мао, Чаушеску. Други на по-съвременни – Лукашенко в Беларус, династията Ким в Северна Корея, Башар ал-Асад в Сирия...

Тези деца са били привилегирани очевидци на исторически събития. Споделяли са личните мигове на хората, опитали да оформят ХХ век по свой вкус. Кой по-добре от тях би могъл да предложи нов поглед към мъжете, често представяни като чудовища?

Въпросът е много прост – дали човек като Сталин, Мао или Чаушеску е отделял време да се грижи за децата си след края на дните си като диктатор? Дали тези деспоти са били способни отново да изпитват чувства, след като прекратят прага на дома си? Дали тези деца са успели да израснат уравновесено? Получили ли са основите на образование – и социално, и емоционално, което да им даде възможност да се приспособят към днешния свят?

Някои от тези бащи може би ще ви учудят... Сред страниците може би ще изненадате Мао, заслушан в захлас в най-малката си дъщеря, която му пее оперни арии в разгара на войната срещу японците. Ще откриете и че Бащата на народите Йосиф Сталин не успява да се противопостави на брака на дъщеря си, която след това се развежда и омъжва отново неведнъж. И ще установите, че последният европейски диктатор, който все още е на власт – беларусинът Лукашенко – разрешава на сина си Коля да влиза по всяко време в

Децата на диктаторите

кабинета му, включително и по време на заседание на Министерския съвет...

Но това са изключения.

Неволни участници в сценарий, на който не могат да повлияят, детството на тези деца е узурпирано от режим, който вижда в тяхно лице продължители на династията. Използвани в услуга на личната прослава на бащата диктатор, те стават продължение, въплъщение на „обичта“, която трябва да изпитва властимащият към народа си.

Тази толкова смазваща и унищожителна роля не се възприема от всички деца по еднакъв начин.

Някои идеално се вписват в бащиния режим и посвещават живота си на опазването на наследството му. Такъв е случаят с дъщерята на Франко, с дъщерята на Чаушеску, с дъщерите на Мао и децата на Пиночет.

Други са свързвани, доброволно или насила, с бащиния режим, за да поемат един ден юздите му. Тези наследствени диктатори са рядкост и са изключително неустойчиви. Единствено семейство Ким в Северна Корея успява да увековечи властта си. В Хаити Жан-Клод Дювалие наследява баща си и продължава с петнадесетина години неговата диктатура, но прокуден в изгнание от народа си, не успява да предаде властта на сина си. А семейството на Башар ал-Асад го принуждава да наследи баща си. Младежът мечтаел да стане офталмолог в Лондон, а се превърна в кървав диктатор в Дамаск.

Някои пък нямат време да се докажат и на свой ред да поемат властта – възпитани като бъдещи принцове, обиграни в насилствените и диктаторски методи на бащите си – Саддам Хюсеин не принуждаваше ли двамата си синове да присъстват от най-ранна възраст на екзекуциите? – те излизат от детството с твърдото намерение да наследят бащите си, и така се отдават на братоубийствени борби или пък амбициите им са покосени от падането на режима. Такъв е случаят с децата на Мубарак в Египет, на Хюсеин в Ирак и на Кадафи в Либия.

Някои приемат и дори се стремят към бащиното наследство, но за други то е голям товар. Те всячески се стремят да се скрият или с

Предговор

всичка сила да скъсат връзките, обагрени с кръв. Така Светлана Сталина бяга на Запад няколко години след смъртта на баща си, в разгара на Студената война, а Алина Кастро намира убежище в Маями точно срещу острова затвор, управляван с желязна ръка от баща ѝ Фидел Кастро, който никак не е доволен от бягството ѝ.

Едновременно вкоренени в миналото и решително обърнати към настоящето, съдбите на тези мъже и жени рядко са разглеждани задълбочено. Но повечето от тях още са живи и не крият мнението си. Затова се обърнахме към историци, геополитолози, но и опитни репортери, за да напишем отделните глави на тази колективна творба. Всички участници са специалисти по съответните диктатури. Мнозина са живели във въпросните страни и все още често ги посещават. Авторите или разглеждат жизнения път на всички деца на даден диктатор, или избират някое конкретно дете в зависимост от мястото му в семейството и отношенията му с бащата. За да съберат информация от първа ръка, понякога се срещат с близки на семейството – както поддръжници, така и противници. Лана Паршина дори лично интервюира Светлана Сталина няколко години преди кончината на любимата дъщеря на „бащата на народите“. Разказът ѝ е уникален с искреността и достоверността си.

Влезте в голямата История през страничната вратичка и вижте съдбата на тези деца, които са имали нещастното баща им да е диктатор. Баща, който днес целият свят иска от тях да ненавиждат.

Жан-Кристоф Бризар и Клод Кетел

**Светлана, любимката
на Сталин**

От Лана Паршина

Владелец на СССР повече от четвърт век, Сталин е един от главните герои в историята на човечеството. Наричан Бащата на народите, модернизаторът на СССР, великият победител над Хитлер, Сталин е преди всичко господар на широко разпространения в страната му терор – развива лагерите ГУЛАГ и удавя в кръв всяка заплаха за управлението си независимо дали е реална, или предполагаема. Така че е трудно да си го представим като баща на три деца. А още по-малко – като любящ родител конкретно на едно от тях, най-малката дъщеря Светлана. И все пак...

---

*(Текстът е резултат от среща между
Светлана Сталина и авторката на тези редове
в края на 2008 г.)*

Светлана Сталина е родена на 28 февруари 1926 г. Тя е любимата дъщеря на Йосиф Сталин. Съветският режим обича да я представя на официалните снимки като дете за пример. Въплъщението на комунистическата младеж – енергична, горда, гледаща с усмивка към живота. Това е пропагандата. Но съвсем различна е реалността за това дете, което в края на краищата има съвсем малко причини да се усмихва.

Драма още от детството

Светлана е най-малкото от трите деца на Сталин. Има двама по-големи братя. Яков е от първия брак, роден деветнадесет години преди Светлана. Василий е с пет години по-голям от нея. Майката на Василий и Светлана Надежда Алилуева е втората съпруга на Йосиф Сталин. Светлана и брат ѝ бързо са поверени на дойка. Момиченцето е едва на четири седмици, когато родителите ѝ грижливо избират жената, която тя цял живот ще нарича „няня“. „Тя беше на 40 години, когато бе наета от майка ми. Баща ми беше на същата възраст, мама беше едва на 25. Няня знаеше кой управлява семейството, затова слушаше първо баща ми. Именно чрез нея успях да запазя известно чувство за хумор. Защото, честно казано, родителите ми не преливаха от хумор. Мисля, че това ме спаси.“

До тридесетата си година Светлана не се отделя от бавачката си. Тя като добра руска селянка ѝ предава любовта си към природата. Запознава я и с националната литература и я кара да учи наизуст творбите на Некрасов, руски поет от XIX век. „В семейството всички обичаха няня. Тя беше нашата баба, извор на мъдрост. Бях щастлива благодарение на нея, тя ме даряваше с толкова много любов...“

Светлана не помни да е получавала от майка си проста и истинска обич като обичта на бавачката. Но точно майка ѝ, Надежда Алилуева, преобръща живота на момичето. То до сетния си ден ще помни датата девети ноември 1932 г. Само на шест години е, а Кремъл празнува 15-годишнината от Октомврийската революция. В стаята си, далеч от всичко, Надежда Алилуева се застрелва в главата. Самоубийството на съпругата на Сталин е драма, която трябва

Децата на диктаторите

да остане тайна. В продължение на шестдесет години официалната версия е, че жената умира от апендицит. Осведомени са единствено най-тесен кръг приближени, както и Светлана и Василий.

Така обичта на няня става още по-значима, почти жизненоважна за двете малки деца. Но въпреки че е защитена с любов и нежност, Светлана губи радостта и лекотата си. Става мълчалива, твърдоглава, старее се да прилича на баща си. Не опитва да разбере отчаяния жест на майка си, а гневно го отхвърля. В нейните очи самоубийството може да е единствено постъпка на слаб човек. Няма значение причините – самоубивайки се, майка им извършва предателство към всички, към братята и баща ѝ. Светлана никога няма да ѝ прости. Много по-възрастен от сестра си, Василий страда още повече заради трагичната смърт на майка си. По това време е единадесетгодишен, нестабилно и крехко дете. Надежда Алилуева го е обожавала и предпазвала от всичко. Търпеливо му е преподавала изкуства и езици. Василий е научил немски и е взимал уроци по музика. Надежда държала децата ѝ да са творци. Надявала се, че синът ѝ ще стане велик режисьор. Самоубийството ѝ завинаги съсипва Василий.

Големият глад

Първата съпруга на Сталин Екатерина Сванидзе е починала от тиф през 1907 г. Така през 1932 г. той става вдовец за втори път, с две малки деца. Дотогава е най-забележителен с отсъствието си и липсата на внимание от негова страна. След смъртта на Ленин през 1924 г. той управлява най-голямата страна в света и нейните 170 милиона жители. Самоубийството на съпругата му се случва в най-неподходящия момент. Съветският съюз преминава през един от най-кървавите епизоди в историята си. Страната е в разгара на „коллективизацията“ на земите. Частната собственост е премахната, земите се обединяват в колхози и совхози – огромни държавни стопанства. Но стотици хиляди селяни се осмеляват да се противопоставят на директивите на Политбюро и затова са масово депортирани в Сибир. Започва големият глад от 1932 – 1933 г., засегнал главно Украйна. Загиват между шест и осем милиона души. На ня-

колкостотин километра от Москва хората буквално умират от глад по улиците. Съобщава се за случаи на канибализъм, за убийства заради няколко картофа...

По същото време Светлана и Василий учат в държавно училище. Сталин държи да се дава пример: децата му не се радват на привилегии и той се гордее с това. Нищо не трябва да ги отличава от другите ученици. Разбира се, с изключение на нещо решаващо: храната. Жизненоважен лукс. Светлана и Василий могат да се хранят до насита в кухните на Кремъл и имат достъп до разнообразна и качествена храна. Защитени зад стените на московския дворец, те никога не гладуват. Знаят ли, че баща им с един подпис или телефонно обаждане може да се разпорежда с живота и смъртта на цели села? Светлана и Василий дори не могат да си го представят, „татко“ никога не е агресивен пред тях, най-много да изрази нетърпение или вискателност.

Двама пожертвани братя

„Когато татко овдовя, не знаеше как да ни възпитава – спомня си Светлана. – Той реши да ни образова чрез учене и четене. Аз обожавах да чета. Василий, напротив, мразеше книгите, мразеше и училището. Затова татко реши да го прати в армията. Мислеше, че там ще стане по-добър човек. Точно обратното. Армията го научи да пие.“ Василий неохотно става пилот във военновъздушните сили. Подобно на всички офицери в полка си никога не излита, ако не е почти пиан. Пиенето помага в борбата с напрежението от пилотирането. Василий нарича тази алкохолна техника „разхлабване“. Повечето от полковите му другари са селски момчета, добре сложени, високи и яки. Василий обаче е слабоват и неврастеник – което не му пречи да е много талантлив пилот. Алкохолът, особено водката, при него не оказва същия ефект, както при колегите му. На трийсет години е завинаги белязан. Лицето е променено – подпухнало и състарено. Вече не успява да поддържа разговор. Изблиците на насилие се увеличават. Дори и децата му се страхуват от него особено когато ги гони със своята шашка – казашко оръжие, подобно на меч. Светлана смята, че брат ѝ е полудял. Безвъзвратно.

Децата на диктаторите

Но от трите деца на Сталин не Василий страда най-много от отношението на баща си, а Яков, най-възрастният. Роден е на 18 март 1907 г., полубрат на Василий и Светлана, деветнадесет години по-голям от момичето. Въпреки разликата във възрастта Светлана го чувства много близък. Той е един от малцината, осмеляващи се да я защитят от гнева на баща ѝ. „Когато Яша [едно от умалителните на Яков] замина на война през 1941 г. – разказва Светлана, – войниците все още носеха старите модели съветски униформи. Баща ни беше по-скоро традиционалист, затова възстанови царската униформа през 1942 г. Това решение повдигна духа в армията. Яша учеше в академията за артилериисти. Веднага след като се дипломира, беше изпратен на фронта заедно с целия си випуск и с огромни гаубици. Беше началото на германското нахлуване, нацистите опустошаваха всичко по пътя си. Неговата дивизия бързо била заобиколена от врага. Яша беше младши лейтенант. Един офицер в артилерията не може да остави оръдията си на германците. Негов дълг е по-скоро да умре, отколкото да бяга. Ето защо, за разлика от другите войници, останал и го плениха. Беше честен, спокоен и скромен човек. Прекара две години по затворническите лагери в Германия. Нацистите го показвали из цялата страна като цирково животно. Нали си представяте – това е синът на Сталин... В края на януари 1943 г. германският фелдмаршал Паулус и генералите му на свой ред бяха пленени от нашите войски. Случи се при победата ни при Сталинград. Германците предложиха размяна. Моят брат срещу Паулус и генералите му. Разбира се, баща ми отказа. Беше много горделив.“

Щом научава, че брат ѝ е пленен от германците, Светлана прибира дъщеря му, малката Гуля, и се грижи за нея. А тогава е едва 15-годишна. Никога повече няма да види брат си. „Така и не узнахме как загина Яша. Някои казват, че се е самоубил, метнал се върху бодливата тел в лагера, по която течал ток. Други казват, че е бил езекутиран. При всички положения, ако го бяха освободили или беше избягал, щяха да го пратят в Сибир, в лагер. Така се отнасяха със съветските войници, преминали през германските лагери за военнопленници. Не им вярвахме.“

В разгара на войната

Войната бушува. Светлана започва да привиква с най-лошото. В сърцето на Кремъл приятелите ѝ безследно изчезват през нощта. Чистките са редовни и се извършват в мълчание. Но все пак в тази атмосфера на страх девойката среща първата си любов чрез Василий. Става дума за 39-годишен мъж, режисьор. Казва се Алексей Каплер, знаменитост в целия Съветски съюз.

Както мечтае майка му, Василий от няколко години се занимава с кино. Съветските артистични среди вече нямат тайни за него. Синът на Сталин дори се опитва да заснеме документален филм за 32-ра армейска дивизия, нещо като хроника на войната. Помислил е за всичко: за сценария, за светлината, дори за песента на тази дивизия. Гуляите у Василий се множат, поканени са много творци. И на едно такова събиране пред 1942 г. Светлана среща Алексей Каплер. Големият режисьор е дошъл, преоблечен като рицар, с блестящи доспехи. „Спомням си, танцуваше прекрасно. Обичах филмите му. С една дума, влюбих се. Когато сте на седемнайсет, се влюбвате в кого ли не. В първия срещнат. Това направих и аз.“

Но връзката с единствената дъщеря на съветския ръководител може да е опасна. Светлана постоянно е следена от тайните служби на баща си. Каплер несъмнено се досеща. Един от приятелите му дискретно го съветва да не отвръща на домогванията на девойката. „Семейството му го караше да ме остави, но той не ги послуша. Искаше да се прави на рицар.“ Останалата част от историята все още е мъчителен спомен за Светлана. Как да оправдае баща си, изпратил Каплер в ГУЛАГ за почти единадесет години? Разбира се, официално това няма нищо общо с връзката им: режисьорът е обвинен в шпионаж в полза на британците. Освобождават го и го реабилитират след смъртта на Сталин през 1954 г. „Когато Каплер се върна от трудовия лагер, беше друг човек. Аз също бях друга жена. Изглеждаше толкова уморен от живота. Беше на 50 години и копнееше просто да завърши дните си в спокойствие. Аз бях на трийсет, разведена, с две деца. Нищо общо със 17-годишната девойка, в която се беше влюбил.“ Алексей Каплер е зачеркнат от живота на Светлана по заповед на Сталин. Подобно на много други ухажори.